

GLAS

SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Leto (año) XXIX, 6

EL VOCERO DE LA ACCION CULTURAL ESLOVENA

december (dic.) 1982

SKA hoče živeti

Iz pozdravnega nagovora slovenskemu metropolitu dr. Alojziju Šuštarju, ki ga je pred njegovim predavanjem na kulturnem večeru SKA podal predsednik SKA.

Kljub vsem nepopolnostim in težavam, po skoraj 30 letih življenja SKA vztrajamo, da ta ustanova še živi.

SKA hoče živeti, ker smo Slovenci mali narod in moramo zato čuvati kot punčico v očesu vsak pojav slovenstva tudi v izseljenstvu in zamejstvu.

Hočemo živeti, ker v današnjih razmerah v domovini slovenska kultura ne živi povsem svobodno in je zato okrnjena. Delovanje Slovenske kulturne akcije naj bi jo vsaj delno dopolnjevalo prav v tem, kar ji doma manjka, v krščanskem gledanju na življenje in svet.

Hočemo vztrajati, ker prizadevanje SKA za čim višjo slovensko kulturnost predstavlja nujni temelj za vse druge izraze široke slovenske kulturnosti med nami.

Tudi zato ne moremo nehati, ker je med nami še vedno veliko slovensko kulturno delujočih in višje kulture željnih ljudi, ki jim SKA more in mora dajati oporo oziroma jim čim višjo kulturo posredovati. Zadnji čas se v vrstah SKA pogosto povdarja: Dokler živi v izseljenstvu in zamejstvu slovenski človek, ki hoče gojiti oziroma uživati s krščanstvom oplojeno slovensko kulturnost, tako dolgo ima SKA razlog za obstoj.

Kako usodno bi bilo nehati z delom sedaj, ko se po vsem slovenskem izseljenstvu poraja novi slovenski rod, posebno tu v Argentini, ki se želi kulturno vrasti tudi v slovenstvo, pa je treba vse storiti, da mu je to omogočeno! Mislimo, da je to eno najvažnejših poslanstev sodobne Slovenske kulturne akcije. V tem pogledu se nam zdi posebno svetla točka v sodobni SKA, da se vključujejo v njene vrste že tu rojeni slovenski kulturni ustvarjalci in v njej slovensko kulturno delujejo.

nadškof dr. šuštar - pri ska

OBISK slovenskega nadškofa in metropolita dr. Alojzija Šuštarja je bil izredno pomemben dogodek za argentinsko slovensko skupnost, njegovo predavanje na 12. kulturnem večeru SKA pa manifestacija žive slovenske kulture in znanstvene misli.

Dr. Šuštar je 1. novembra v z izbrano publiko napolnjeni veliki dvorani Slovenske hiše obravnaval vprašanja, ki nastajajo iz odnosa vere in kulture v izseljenstvu. Razdelil je svoje predavanje na dva dela. V prvem delu je obrazložil tri življenjske resničnosti: izseljenstvo, vera in kultura. Razločeval je v njem izseljenjske skupine, govoril o njih izvoru in vzrokih. Opozarjal je, naj bo izseljenstvo ne le usoda, ampak osebni izziv in življenjska naloga, ki naj jo pred Bogom in pred ljudmi harmonično izvajamo.

Ločil je izseljence v evropskih državah, mnogo bolj odvisne od osebne pomoči izseljenjskih duhovnikov, knjig in časopisov, od Slovencev naseljenih v ZDA, Kanadi, Avstraliji in Argentini, ki so si mogli ustvariti novo življenjsko obliko, kulturno in versko, v narodni zavesti in ugledu v novem svetu, na izredni višini in ki zaslužijo vse priznanje. Povdaril je tudi življenjsko pomembno potrebo, naj si bomo Slovenci iz stare in nove domovine vsak dan bliže.

Drugi del predavanja je bil namenjen medsebojnemu odnosu treh pojmov: izseljenstvo, vera in kultura ter o nekaterih naših nalogah. Vera in kultura sta notranje povezani, a hkrati sta samostojni vrednoti. Vera pa ni bistveno zakoreninjena v nobeni domači cerkvi, ni vezana na nobeno posebno kulturo. Kljub tesni povezanosti je možno, da je brezverec zelo kulturni človek ter obratno. Škof Šuštar je prešel iz teoretskega razpravljanja, katerega je bistveno naslanjal na pastoralno konstitucijo Cerkev v sedanjem svetu, na nekatere praktične aplikacije. Razpravljal je o nevarnosti, ki vsebuje življenje v izseljenstvu za vero in kulturo, povdaril pa tudi, da so se, kljub neugodnim okoliščinam, tako v Argentini kot v ZDA, Kanadi in drugih deželah pokazale nove možnosti za razvoj in poglobitev vere in kulture. Spraševal pa se je, koliko časa bo v izseljenstvu dovolj močnih korenin in dovolj ugodnega podnebja in zlasti tudi močnih osebnosti, ki bodo nosile, gojile in razvijale slovensko kulturo. Ker se slovenska kultura ne more zapreti sama vase, je vprašanje, na kakšen način bo mogla ohraniti svojo pristnost in življenjsko moč, izvirnost in ustvarjalnost, da ne bi ostalo le še nekaj muzejskih in arhivskih spominov.

Večer je vodil msgr. dr. Mirko Gogala; v imenu SKA je nadškofa pozdravil njen predsednik Ladislav Lenček CM, katerega govor delno priobčujemo ob strani. V imenu Slovenskega katoliškega akademskega starešinstva ga je pa pozdravil njega predsednik arh. Marijan Eiletz, ki je obenem podpredsednik SKA.

Slovenski metropolit predava pri SKA.

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA SE ZAHVALJUJE LJUBLJANSKEMU NADŠKOFU
IN SLOVENSKEMU METROPOLITU DR. ALOJZIJU ŠUŠTARJU,
ZAVZETEMU POSPEŠEVALCU SLOVENSKE KULTURE, ZA NJEGOVO
PREDAVANJE IN PRIJATELJSKO NAKLONJENOST.

novi redni člani ska

Jože Bokalič (Argentina)

je bil povabljen med redne člane teološkega odseka.

Rojen je bil 2. marca 1954 v Slovenski vasi (Lanús, predmestje Velikega Buenos Airesa), ordiniran pa 29. junija 1977 v Ljubljani. Bokalič je član Misijonske družbe; kot duhovnik deluje v župniji Marije Kraljice v Slovenski vasi ter kot profesor za verouk na župnijski srednji šoli. Letos je tudi prevzel vodstvo Misijonskega zavoda v Baragovem misijonišču. Bokalič je študiral filozofijo in teologijo na ljubljanski teološki fakulteti ter filozofijo še posebej na višjih institutih „Verbo divino“ in CONSUDEC (Buenos Aires). Bokalič je dvakrat predaval na kulturnih večerih SKA: O teologiji osvoboditve (1979) in Toneta Stresa zavračanje marksizma (1982). Odlika njegovega kulturnega udejstvovanja je predvsem krepka in prodorna misel, ki jo uveljavlja kot vzgojitelj in kot duhovnik.

Ludvik Puš (Združene države Severne Amerike)

je bil letos septembra imenovan za člana literarnega odseka SKA zaradi svojih uspehov v pisanju avtobiografskih in leposlovno uglašanih spominov. Navajamo nekatere naslove: *Podobe iz otroštva Mandrškega Ludveta* (spomini na otroška leta v vaški šoli in kasneje v škofiškem zavodu št. Vidu. Izšlo pri Mohorjevi družbi), *Klasje iz viharja* (opis kulturnega dela nekega župnika, pa prefecta na Kmetijski šoli na Grmu in kulturnega delavca in glasbenika v Novem mestu; pozneje na banovini v Ljubljani kot organizatorja kmetijske strokovne organizacije, kateri je zafertal nov moderni razvoj na gladini svetovnega napredka kmečkega združnega razvoja. Tudi izšlo pri Mohorjevi), *Na dolgi poti* (opis begunskega življenja po taboriščih in izven njih na Koroškem, preganjanja in skrivanja, dokler se avtorju ni posrečilo priti v Severno Ameriko, kjer živi sedaj; izšlo v podlistkih v buenosaireskem tedniku Svobodna Slovenija). Dr. Ludvik Puš je sprejel povabilo in v pismu s 1. oktobra pravi: „S svojim sklepom, da me povabi za rednega člana, me je SKA lepo počastila. . . Presenetili ste me, nisem pričakoval kaj takega, presenečenje je bilo prijetno.“

Alojzija Ilija (Venezuela)

je prav tako „vabilo z veseljem“ sprejel, „ker se s tem za lep korak približam domovini“. Kulturna akcija ga je povabila med njene ustvarjalce predvsem zaradi njegovega Zadnjega rabina v Ljubljani, ki kaže avtorja v zreli podobi kot pisatelja zgodovinskih epičnih zgodb. Ilija je po poklicu pravnik in publicist ter je napisal več leposlovnih knjig, ki mu jih je izdala Mohorjeva družba v Celovcu. Navajamo predvsem še *Gospoda šimna* (nazorno pisane folklorne kmečke zgodbe ob župniku-naravoslovcu) in roman *Huda pravda*, ki je izšel pri SKA. (To je roman o domobranci, močan v posameznostih, zlasti v osebi slepega berača ter njegov poslednji dvoboj in smrt.)

Alojzija Ilija nam v pismu z dne 23. septembra zagotavlja, da, „kar bo v mojih močeh, bom rad prispeval k uresničevanju Vašega – zdaj našega – programa. . . Ne vem pa, če bom mogel izpolniti pričakovanja, ker „nevreden nisem pač odlike, a dosti vrednejših poznam“.

V osmrtnici na drugem mestu sporočamo, da je med tem ta novi član SKA že umrl.

ustvarjalci ska

Jubilej odličnega umetnika

Letos 26. septembra je naš član France Gorše v polni ustvarjalni moči izpolnil 85. leto plodovitega življenja. Akademski kipar prof. France Gorše se je namreč rodil 26. septembra 1897 v Zamostecu pri Sodražici na Dolenjskem. Mnogo let je že, odkar slovi kot izreden umetnik. Njegova dela kažejo globokega duha, ki se izraža v bogati motiviki in v obvladanju različnih tehnik. Tudi njegova življenjska pot je obdana s široko paleto izkušenj. Umetniško šolo je

dovršil v Zagrebu, kjer je bil učenec znanega kiparja Ivana Meštroviča. Od leta 1945 je bil profesor risanja in umetnostne zgodovine na slovenskih srednjih šolah v Trstu. L. 1952 se je preselil v Cleveland, kasneje v New York. V Evropo se je vrnil leta 1971, pred osmimi leti pa se je nastanil v Svečah, kjer si je iz kmečkega doma uredil stanovanje, atelje in galerijo. Ustvarjalcu SKA, jubilaru Gorsetu želimo, da bi mu bilo odmerjenih še mnogo let in da bi mogel uresničiti čim več svojih umetniških načrtov.

Pisatelj Stanko Kociper – 65 letnik

Pisatelj dr. Stanko Kociper, rojen 1917 v Podbrežju pri Mariboru, je bil doma v Sv. Miklavžu v Slovenskih goricah, ki je njegova prava ožja domovina, prelepa Prlekija. Njej je tudi posvetil vse svoje literarno delo in nanjo je razsul vse iskrece se barve svojega pokrajinskega čopiča in vso svojo ljubezen nad te gorice in viničarje svoje domačije.

Nekako prezrli smo njegov življenjski jubilej, toda nanj nas je spomnila nova vprizoritev njegove mladostne igre šentjurjevski provizor, ki ga je za ta jubilej vprizorila igralska družina Slomškovega doma v Ramos Mejii v režiji ge. Eme Blejčeve. Pisatelj je večino svojega emigrantskega literarnega ustvarjanja priobčeval v okviru SKA. Prava prva knjiga SKA je bila njegova zbirka MERTIK (1954) in potem še prvi del romana iz zamišljene trilogije druge svetovne vojne IN SVET SE VRTI NAPREJ... (Na božji dlani)

Nekako smo pozabili nanj, pa je vendar le precejšnja njegova literarna žetev. Tri drame: abiturientska utopistična igra SVITANJE, ki sedem let pred izumom atomske bombe obravnava problem atomskega razdejanja sveta, je bila tiskana l. 1957 v Münchnu, bila pa je vprizorjena dvakrat v emigraciji in celo enkrat v kasteljanščini (1954). Ima svoj zgodovinski pomen, poleg tega, da je tudi dramsko zanimivo zgrajena. Druga igra Za SAD je izšla kot prvo njegovo delo v knjižni obliki že 1940. Tretja igra pa je bila ŠENTURJEVSKI PROVIZOR, ki je izšla pred vojno v Domu in svetu (1942) in je že večkrat šla čez slovenske odre že pred vojno in tudi v emigraciji, bila pa je že tudi dvakrat imenovana v programu Narodnega gledališča, pa zaradi političnih razmer ni prišla na glavni slovenski oder.

Glavni pomen Kocipra kot leposlovca je njegovo delo v prozi. Že njegove črtice v Domu in svetu od 1941 naprej, ki so se pojavljale skoraj v vsaki številki revije, so budile splošno pozornost in so pozneje izšle v Argentini pod naslovom MERTIK. Odkritje pa je bilo njegov roman GORIČANEC (1943), ki je dobil prvo Prešernovo nagrado v Ljubljani, prav tedaj, ko je avtor bil v taborišču v Gonarsu. Z begunskih let je samo taboriščna publikacija, novela pod naslovom MLIN V LEŠNICI. Sledila je nato zbirka MERTIK in imenovani prvi del medvojne trilogije In svet se vrti naprej (Na božji dlani).

Za ta jubilej samo omenjamo njegovo dosedanje knjižno ustvarjanje. Za njega in njegovo delo velja, kar je on sam napisal o sebi: „Zemlja, moja sončna Prlekija, od Boga samega žegnane gorice! Kakor jih sam ljubim, tako jih ljubijo moji junaki. Važno je samo eno: ostati zvest zemlji in materi svoji, to je – naukom, ki mi jih je dajala mati, ko sem bil majhen. To je sila, ki mi sili pero v roke! Razgrnil bi rad podobo moje Prlekije, da bi ti šla do srca. Samo to hočem in to bi rad.“ To mi je govoril – kot sem zapisal datum – 13. oktobra 1942, to je ravno pred štiridesetimi leti!

In govoril nam je od srca, že tedaj in pozneje in kdaj bo spet? To se sprašujemo ob 65 letnici njegovega življenja in tudi – kdaj nam bo zopet začel nadaljevati tam, kjer je prenehal? To naj bo naša želja k temu njegovemu življenjskemu jubileju!

td

Rado L. Lenček

redni član zgodovinskega odseka SKA in profesor na Columbia University v New Yorku je v založbi Slavica Publishers, Inc. izdal *The Structure and History of the Slovene Language* (Structura in zgodovina slovenskega jezika). Knjiga, ki obsega 365 strani, je izčrpna analiza slovenskega jezika, njenega mesta med slovanskimi jeziki, njegov razvoj, in njegove strukture. Pravtako smo prejeli

R. L. Lenčka razpravo O PESNIŠKIH FUNKCIJAH DVOJINE, ki jo je pred nedavnim prinesla nizozemska slavistična revija SOUTH SLAVIC AND BALKAN LINGUISTICS (Amsterdam, 1982). O razpravi in o monografiji bomo obširneje poročali v zadnji številki XIX. letnika Meddobja.

Rajko Ložar

je v celovski reviji Družina in dom v 13 nadaljevanjih objavil študijo Od marnjovanja do žobarenja. Zadnja izdaja traktata o jeziku, predvsem teoriji in njeni aplikaciji na slovenščino je izšla v 6. št. 33. letnika (junija 1982). Lansko leto pa je dr. Ložar objavil v buenosiareškem Vestniku razpravo K teoriji o skandinavskem izvoru Slovencev (XXXII, 2, maj - julij 1981, str. 76-102).

Jože Osana

je v letu 1982 na besedilo dr. Tineta Debeljaka ustvaril kantato za sopran in tenor, mešani zbor in orgle v poklon b. sl. škofa Gnidovca z naslovom Prošnja molitev. Pod njegovim vodstvom jo je prvič izvajal cerkveni pevski zbor Brezmadežne v Torontu na Katoliškem dnevu 1982 na Slovenskem letovišču pri Boltonu, Ontario.

Vilko Čekuta

je na prošnjo sedanjega župnika pri Mariji Pomagaj, rev. Plazarja, C.M. prevzel vodstvo slovenske šole pri župniji Marije Pomagaj.

Tone Zrnec cm.

urednik „Božje Besede“ v Kanadi, se je udeležil ob svojem potovanju v Evropo zadnje „Drage“; od tam je poslal pozdrave na razglednici, s podpisom tudi Alojzija Rebule, pisatelja, Vinka Ošlaka, publicista, ki sedaj dela pri Mohorjevi družbi v Celovcu, Matjaža Puca in njegove žene, Svetozarja Stojanoviča, predavatelja Drage in člana beograjske Praxis, in drugih. Zrnec je bil eden od predavateljev Slomškovega simpozija v Rimu o temi: Slomšek in Baraga.

TORONTO, Kanada * Važno prevajalsko delo je v preteklih letih opravil prof. rev. Plevnik, D.J. Kot član pripravljalne komisije za nov prevod Svetega pisma v slovenščini je dokončal prevod nekaj Pavlovih pisem, kot mu je zaupal nadškof šuštar, in svoje delo poslal v Ljubljano.

Lev Detela ponovno nagradjen

Pisatelj LEV DETELA bo na avstrijski državni praznik 26. oktobra 1982 prejel literarno nagrado nižjeavstrijske deželne vlade. Med posebno slovesnostjo mu jo bodo podelili za številne novele in pripovedi, ki jih je napisal v nemškem jeziku in povezal z ljudmi in dogodki v Nižji Avstriji. Odličja bo Deteli in drugim štirinajstim umetnikom in znanstvenikom izročil nižjeavstrijski deželni glavar Siegfried Ludwig.

Lev Detela piše v zadnjih dveh letih za kulturno revijo „DIE BRÜCKE“ mnogo brana KULTURNA PISMA IZ FURLANIJE-JULIJSKE BENEČIJE. Prav tako je v na Dunaju izhajajoči reviji PANNONIA leta 1981 v prvem zvezku predstavil slovensko koroško literaturo, medtem ko je Milena MERLAK DETELA istočasno prispevala nemške prevode pesmi V. Polanška, K. Smolleta in A. Kokota. V četrtem zvezku revije PANNONIA je DETELA predstavil delovanje Ivana Cankarja na Dunaju. V dunajskem mesečniku za politična, kulturna in filozofska vprašanja INTEGRAL je Detela julija in avgusta 1982 objavil svoj nemški prevod Kocbekovega eseja o Kierkegaardu, ki mu je dodal spremno besedo o Kocbekovem filozofskem prizadevanju in njegovem pomenu. V liberalnem dunajskem mesečniku BERICHTE UND INFORMATIONEN je hkrati maja 1982 objavil obširen kulturnopolitičen članek o Albancih in Srbih danes in včeraj na Kosovu in o konfliktu, ki izvira iz zgodovine in ga ni več na represivni način mogoče ustaviti. V letošnji poletni številki revije WEITE WELT je tudi objavil v nemščini napisano grozljivo mladinsko povest o neki stari hiši, v kateri straši. V reviji PODIUM (št. 39/40) so izšle nemške pesmi Milene Merlak in Leva Detela. Dunajska znanstvena revija DIALEKT je pred kratkim priobčila Detelovo razpravo o narečnih literarnih dosežkih v literaturah jugoslovanskih narodov. Ob Kocbekovi smrti je Lev Detela med drugim objavil spomin-

ske prispevke po časopisju vsega nemškega prostora, med drugim na primer v DER BUND, RHEINISCHER MERKUR-CHRIST UND WELT, DIE PRESSE, ARBEITER ZEITUNG, DIE FURCHE. V antologiji nižjeavstrijske literature (izšlo pri založbi VERLAG NIEDERÖSTERREICHISCHES PRESSEHAUS) je tudi izšla Detelova novela „Norost vremenskega stanja“, ki je konkretno-fantastičnega značaja.

V novih zvezkih revije LOG, ki jo na Dunaju in v Celovcu izdajajo Lev Detela, Peter Kersche in Wolfgang Mayer König, je izšlo več literarnih zapisov in esejev Leva Detela ter pesniški prispevki Milene Merlak. V 15. številki LOGa pa je natisnjen tudi Kerschejev nemški prevod Detelove modernistične drame JUNAŠTVA SLAMNATEGA KRPA-NA, ki je 1965. izšla prvič v slovenskem jeziku v Trstu.

Lev Detela je v zadnjem času pripravil za tisk tudi več del. Tako bo v kratkem izšla v novi knjižni zbirki revije LOG Detelova protimilitaristična nemška bralna igra „Tisočletna vojna“, h kateri je prispeval spremno besedo P. Kersche.

Iz Severne Amerike pa poročajo, da je v tisku trojezična pesniška zbirka Milene Merlak in Leva Detela, ki bo izšla pod naslovom „Kaj je povedala noč“, Teksti bodo objavljeni v angleščini, slovenščini in nemščini ter bodo bogato ilustrirani z izvirnimi umetniškimi prilogami TEDA KRAMOLCA, tudi našega člana.

Lev Detela že nekaj časa piše novo obšino nemško prozno delo „Grand Hotel“, pripravlja pa tudi novo slovensko literarno delo, ki se nanaša na pisateljevo otroštvo v Ljubljani in na štajerskem in na leta, ki jih je preživel v Avstriji, čeprav glavna oseba dela ni pisatelj temveč čas, ki je vedno bolj postal nevaren ljudem in stvarjem.

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

želi vsem svojim članom, mecenom, naročnikom in prijateljem blagoslovljene božične praznike, v novem letu 1983 pa mnogo uspehov in zadovoljstva pri vsem delu in naporih.

Vse prosimo, da bi nam ohranili svojo naklonjenost; vemo, da nas spremlja vaša ljubezen in razumevanje. Ostanite nam zvesti še naprej!

Odbor Slovenske kulturne akcije.

kulturni večeri

Razmerje med vzhodno in zahodno filozofijo

Na 5. večeru Slovenske kulturne akcije (10. julija 1982) je predaval LIC. VINKO RODE. Predavatelj, ki je prvič nastopil na kulturnih večerih SKA, je predstavil vodja filozofskega odseka dr. Alojzij Kukovića S.J. Predavatelj, ravnatelj in rektor gimnazije v Slovenski vasi in profesor za filozofijo na Institutu superior del profesorado v Lomas de Zamora, nam je nakazal RAZMERJE MED VZHODNO IN ZAHODNO FILOZOFIJO. Nakazal je, kako in kdaj so se vzpostavili stiki med tema dvema kulturama. Nato pa je razvil nekaj primerjalnih vidikov med zahodnim in indijskim konceptom o tem, kaj je filozofija, kaj je bitje, kaj svet, Bog, človek. Naglašal je bolj vzhodno misel, ker je pač nam manj poznana. Tudi citati so bili vzeti iz indijskih klasikov, kot so Vede, Upanišade, pa še Bhagavad Gita in tudi nekaj budističnih virov. Vinka Rodeta predavanje je bilo podano v lepem jeziku, ki ga obvladajo tudi „mladi“ debateriji, kar se je kazalo v živahnem razgovoru.

Religiozna, laična in ateistična morala

Na 6. kulturnem večeru SKA v soboto 28. avgusta je predaval P. DR. ALOJZIJ KUKOVICA SJ o Religiozni, laični in ateistični morali. Predavanje je odprl predsednik SKA L. Lenček CM. P. Kukovića je uvodoma poudaril aktualnost vprašanja o tem, v katerih vrednotah se morejo verniki in neverujoči zediniti in tako s skupnimi močmi braniti oz. pospešavati te dobrine. Nato je postavil problem, na kakšnih temeljih je možen razgovor med kristjani in neverniki v moralnih vprašanjih. Najprej je opredelil versko moralo kristjanov, ki jo vsi poznamo in ki se od druge morale loči po tem, da od vernika zahteva tudi izpolnjevanje tega, kar terja kot nujno za doseg človekovega končnega namena; in seveda tudi odpustiti vse, kar ga od tega cilja odvrča. Mnogo ljudi pa zagovarja laično moralo, ki ne sloni na Bogu in verskem moralnem zakonu, temveč jo izvajajo laiki izključno iz razumskih razlogov. Um jim je glavna norma dobrega in slabega. Ta laična morala seveda ne more zagotoviti, da se bo človek res ravnal po njenih zahtevah, kajti ni zadosti, da človek ve, kaj je dobro, potrebuje tudi moči nagibov, da dobro tudi dela. Teh pa mu laična morala ne more dati.

A danes se vse bolj širi tretja vrsta morale: ateistična. Po tem nazoru si človek sam daje moralne norme. Dela zato le to, kar sam hoče, da le ne krši enakih pravic bližnjega. Dobro je po tem nazoru vse, kar on sam določi kot takšno. Človek sam ni odvisen od nikogar in je sam gospodar svojih dejanj.

Zadnja stopnja procesa oddaljevanja od Boga in religiozne morale pa je immoralizem, to je: boj proti vsaki moralni, celo ateistični. To se pravi: načrtno in načelno prestopanje vseh dosedanjih moralnih norm kot izraz absolutne svobode in kot vir osebnega užitka.

Ali je torej možno kakšno sodelovanje med ljudmi, ki zagovarjajo tako različne morale?

Zaključek: S temi zadnjimi sodelovanje ni možno, ker prezirajo sploh vsako skupno človeško vrednoto in jim je mar samo njihov lastni užitek. Z vsemi drugimi pa je možno vsaj neko sodelovanje, ko gre za obrambo osnovnih človeških vrednot, danes tako zelo ogroženih, kakor so: mir; svoboda, dostojanstvo človeške osebe, pravica do življenja in podobno.

Janez Vasle — Pevski nastop

7. kulturni večer je bil v okviru Glasbenega odseka, ki je pripravil koncert slovenskega pevca Janeza Vasleta. Prireditev je bila v soboto 11. septembra v veliki dvorani Slovenske hiše, katero so poslušalci – rojaki in domačini – zasedli. Skrbno pripravljen spored je obsegal skladbe raznih avtorjev: Dowlanda (Come again), neznanega španskega skladelja (Pase el agua ma Julieta), F. Schuberta (Herr Gott Abrahams, arija iz oratorija Elija), F. Poulenca (Interludij prvega častnika iz opere Le Dialogue des carmélites), P.I. Čajkovskega (arija iz opere Jevgenij Onegin), J. Kern (Ol'man river), dve črnski duhovni pesmi (Joshua

fit the battle of Jericho in Swing low, sweet chariot), C. Guastavino (Cita), J. Ovalle (Azulão), Pérez Soriano (El guitarrico), E. Adamića (Kot iz tihe, zabljen kapele) Kamila Maška (Strunam) in dve slovenski narodni pesmi (Kje so tiste stezice? in Potrkan ples).

Vasletovo petje je spremljal na klavirju argentinski pianist in skladatelj Carlos Sahagún, katerega igra se odlikuje po čistosti in izraznosti.

V nekaj besedah bi mogli označiti ta koncert tako: lep in tehten program, izvrstno naštudiran; izvedba precizna in prilagojena stilom. Tudi na zunaj se je organizacija večera izvedla tako, da je bil večer pravi višek v sezoni prireditve Slovenske kulturne akcije.

Medicina, nova morala in politika

V soboto 18. septembra je na 8. kulturnem večeru predaval MONS. DR. MIRKO GOGALA. „Medicina, nova morala in politika“ je bil naslov njegovega predavanja. V njem je vodja teološkega odseka SKA prikazal, kako medicina tudi v politiki igra vedno važnejšo vlogo. Seznanil nas je s tezo, ki jo je postavil profesor Katoliške univerze v Lovainu, Michel Schooyans, češ da se pred našimi očmi poraja „zdravniška tehnokracija“, ki v prihodnosti utegne prevzeti politično oblast v svoje roke. Po eni strani je namreč opazno, kako si nekateri zdravniki sami pod pretvezo svojega znanja pripisujejo politično poslanstvo in celo pravico do zasnovanja nove, „znanstvene“ etike. Po drugi strani pa vlade tudi v državah, ki so tradicionalno liberalne in demokratske, vidijo v medicini sredstvo za okrepitev svojega ugleda in svoje oblasti. Isto velja na mednarodni ravni, kjer so imperiji vedno bolj dovetni za uporabo zdravnikov, da si zagotove nova tržišča ali da obdrže pod kontrolo določene dežele, zlasti pa, da zadrže povsod neustavljivi porast revnega ljudstva.

Predavatelj je osvetlil trditve na podlagi treh primerov. Najprej je navedel knjigo dr. Pierra Simon-a „Predvsem o življenju“ (Paris, 1979), v kateri izhaja avtor iz nekega določenega pojmovanja življenja, ki si ga predstavlja kot „gradivo, katero je treba upravljati“, in čigar upravljanje pripada socialnemu telesu. Družba pa more to delo vršiti le s pomočjo zdravnikov. Njih vloga bo toliko važnejša, ker avtor smatra družbo kot edino transcendenco in zelo priporoča podzavljanje, pod zdravniško kontrolo, tako ploditve kot seksualnosti in celo smrti.

Drugi primer je proletarizacija zdravnikov v Braziliji. Vedno bolj raste število takih zdravnikov, ki delajo za gospodarja, bodisi da gre za zdravniške družbe ali za državo. S tem pa raste nevarnost, da večina zdravnikov postane izvrševalec politike, ki se evfemistično imenuje zdravstvena.

Tretji primer pa nam kaže, da se isto dogaja na mednarodni ravni. Claire Brisset je razodel, kako je bila 1979 ustanovljena „dogovorjena akcija za razvoj Afrike (ACDA). Šest držav (Francija, Zap. Nemčija, Belgija, ZDA in Kanada) si je med seboj razdelilo vloge za razvoj Afrike, ki mora biti tak kot si ga same predstavljajo, ne da bi vpoštevali interese Afrikancev samih. Ta načrt, ki vključuje tudi skrb za zdravstvo, bo mogoče izvesti le s pomočjo zdravniških tehnokratov, ki bodo bolj skrbeli za koristi svojega delodajalca kot pa za resnični razvoj Afrike same. Iz povedanega, je sklenil predavatelj, je mogoče razbrati, kako velika odgovornost leži ne le na zdravnikih, ampak tudi na juristih in politikih, na moralistih in sploh na vseh kristjanih, da se pravočasno zavedo te navarnosti, ki ima lahko katastrofalne posledice, da jo pravočasno preprečijo. Predavanja se je udeležilo okrog 50 slušateljev, ki so pozorno sledili izredno zanimivi temi.

Bara Remec — Razstava akvarelov

V gornji dvorani Slovenske hiše je bila od 25. septembra do 2. oktobra odprta razstava odličnih akvarelov naše akad. slikarke Bare Remec. Umetnica že od vsega početka SKA sodeluje pri njenih izdajah in kulturnih večerih. Poleg ekspresivne umetniške izpovedi posameznih del je Bara

Remec dokazala, da more umetnik z enako ljubeznijo delati z različnimi slikarskimi tehnikami. Njenih 25 akvarelov kaže človeka, ki v svoji umetniški govorici sega v vedno globljo, vsebinsko in oblikovno bolj dognano izpoved umetniškega doživljanja in hotenja. Oblika njenega ustvarjanja je tudi neko strastno iskanje preproste indijske arhaike (argentinski sever in jug ob Andih), čeprav se je tokrat tudi vrčela v svet njenega izvora in močnih doživetij v polpretekli in sedanji zgodovini. Podobe akvarelov, največkrat na bistveno izpoved reduciranih figur, neposredno pritegnejo gledavca, ki more v njih najti pristna doživetja.

Razstavo je odprl vodja likovnega odseka SKA, arh. Jure Vombergar ter v pogovoru z umetnico seznanil izbrano in številno publiko s posebnostmi akvarelne tehnike, z Barinim izbiranjem motivike, z ateljejskim slikarstvom in slikanjem v naravi.

Arh. Vombergar se je tudi spomnil 10. obletnice smrti dolgoletnega tajnika SKA, vodje umetniške šole SKA in umetnostnega zgodovinarja Marjana Marolta. Pred razstavo je mons. Anton Orehar daroval sv. mašo za pok. Marolta.

Prostor in čas (relativnostna teorija)

TINE DEBELJAK ml., član prirodoslovno-znanstvenega odseka SKA, je v soboto 2. oktobra predaval na 10. kulturnem večeru. Predavatelj je uvodoma ločil poglobljene struje, ki obravnavajo problematiko prostora in časa: Kantovo pojmovanje prostora kot notranji a priori dožemanja; stališče znanosti do XX. stoletja, ki pojmuje prostor in čas kot nekaj absolutnega, kar more eksistirati neodvisno od stvari, ter Aristotelova, sv. Tomaža in Einsteinova smer, ki opredeljuje pojme kot neke odnose med stvarmi.

Debeljak je v predavanju predvsem kazal na Einsteinovo matematično formulacijo prostora in časa kot odnose, relacije, ki se morejo spreminjati glede na merilca. Stvari oziroma dogodki ostanejo absolutni, le njih relacije se v času in prostoru spreminjajo. Po predavanju se je razvila živahna in plodna debata.

Spomin Jožeta Vombergarja

11. kulturni večer SKA (16. oktobra) je bil posvečen spominu pred dvema letoma umrlega dramatika Jožeta Vombergarja (1902-1980). Naš častni predsednik dr. TINE DEBELJAK je podrobno pregledal njegovo literarno ostalino ter podal polno literarno podobo rednega člana in odbornika SKA.

Člani Gledališkega odseka (Nataša Zajc-Smersujeva, Lojze Rezelj in Stane Jerebič) so predstavili še neobjavljeno kratko radijsko igro, slušni prizor o častihlepem slavljencu, ki bi si želel članek v listu ob svojem življenjskem jubileju, pa mu žena prepreči, ker bi ob njem mogli skletati tudi na njeno starost.

Odnos vere in kulture v izseljenstvu

Na 12. kulturnem večeru SKA (1. novembra) je predaval nadškof dr. ALOJZIJ ŠUŠTAR. Poročilo o njegovem predavanju je na prvi strani pričujoče številke.

O legalnosti in legitimnosti državne oblasti

Predzadnji kulturni večer XXIX. sezone SKA je bil 13. novembra. Pred izbrano in številno publiko je predaval pravnik dr. ANDREJ FINK „O legalnosti in legitimnosti državne oblasti“. Osrednja pojma predavanja sta bila ravno „legalnost“ in „legitimnost“, ki bi v načelu morala biti eno, a čestokrat ni tako. Pisana zakonitost še ne pomeni pravične ureditve. Legitimno imenujemo bivanjsko upravičeno bitje (ali stvar), katerega navzočnost ustreza naravnemu redu in teži tudi k načrtnemu uresničevanju svojih možnosti. Nasprotno je nelegitimno vse, kar se sicer ujema s svojim bistvom (brez česar bi bilo sploh nekaj drugega), a se v izražanju izneverja svojim polnim možnostim. Podlaga vsemu je naravni red in pa pravilno izvrševanje smisla in smotra, ki ga bitje ali stvar ima. Ko se torej govori o legitimni oblasti, je mišljena s tem tista oblast, ki s svojim vsakodnevnim vladanjem izvršuje in zadovoljuje temelje in bistvene potrebe skupnosti. O teh temeljnih in bistvenih potrebah je pa vladana skupnost naravno soglasna, ker jo življenjsko vsak dan zadevajo. Consensus je torej bistven element legitimnosti. Zgolj učinkovitost oblasti pa ni zadostna podlaga za legitimnost. Učinkovita oblast more biti krivična. Četudi se ljudstvo na nasilno oblast navadi, to še ne pomeni, da je taka oblast postala legitimna. Legitimna je samo vlada, ki je naravnana na skupno blagajno, upoštevajoč potrebe časa in kraja. Legalnost, učinkovitost in v marsikakem primeru tudi izražanje ljudstva na različne vrste glasovanjih so samo koristni pripomočki, ki pa izgubijo veljavo, če niso v skladu z naravnim redom.

Predavatelj je svoje misli ilustriral z jugoslovanskim in argentinskim primerom vlad „de facto“. Po predavanju se je razvila živahna debata, v katero je posegel med drugimi tudi kanadski obiskovalec dr. Peter Urbanc.

Vladimir Kos

NA JAPONSKI ZVITEK SRCA (v 4-7-5-7-7- jap. zlogih)

Božič v milosti.
Novo leto ustvarjanj
Iz srca želim
vsem, ki nam up ožarja
pot do obalne meglé.

Pri večerji po predavanju škofa dr. Šuštarja. Iz leve na desno: predsednik SKA Ladislav Lenček CM, škof Šuštar, častni predsednik SKA dr. Tine Debeljak, msgr. Anton Orehar, vodja teološkega odseka msgr. dr. Mirko Gogola, dr. Jože Krivec in delno viden vodja likovnega odseka arh. Jure Vombergar.
(Fotografiral Marjan Šušteršič; pravtako sliko z naslovne strani).

Vpliv suarezianisma na revolucionarna gibanja v v argentinskem XIX. stoletju.

Sklepno predavanje XXIX. sezone kulturnih večerov SKA je imela dr. KATICA CUKJATI o vplivu suarezianizma na revolucionarna gibanja v južnoameriškem in argentinskem XIX. stoletju. Predavateljica je najprej predstavila jezuitskega misleca Francisca Suáreza, vendar ne kot razlagalca „doctoris angelici“ ali kot izvirnega misleca, temveč kot teoretika za razvoj državnega, mednarodnega in naravnega prava. F. Suárez je dokazal, da ima vladar svojo oblast neposredno od ljudstva, a ljudstvo jo sprejme od Boga. S prenehanjem vladovanja španskih kraljev so ljudstva v Južni Ameriki dobila oblast v svoje roke ter ponovno določila nove oblastnike. Katica Cukjati je dalje govorila o zmotah glede izvira oblasti v državi ter o raznih dogodkih predvsem v argentinski zgodovini. Po predavanju se je razvila živahna debata.

Večer je vodil v imenu zgodovinskega odseka dr. Tine Debeljak. Sklepno besedo je pa povzel predsednik Ladislav Lenček, ki je tako tudi zaključil letošnjo sezono kulturnih večerov.

šlovenski: trenutek

Slomškov simpozij v Rimu in novi Goršetovi kipi v Sloveniku

Slovenska bogoslovna akademija s sodelovanjem Slovenika in postulatice za Slomškov proces in pod pokroviteljstvom škofa F. Krambergerja je organizirala znanstveni simpozij o Slomšku. Značilnost simpozija je bila v tem, da se je zbralo 36 znanstvenikov in to iz vseh delov Slovenije. Ameriko je predstavljali naš član Tone Zrnc; Koroško dr. Inzko; Goriško dr. Rijavec; Tržaško prof. Pahor, ter drugi predstavniki vseh cerkvenih akademskih središč matične Slovenije.

Posebno presenečenje za udeležence je bilo prisrčno srečanje s papežem JANEZOM PAVLOM II v njegovi zasebni kapeli v Castel Gandolfo. Istega dne popoldne 22. septembra 1982 pa je pri splošni avdienci papež Janez Pavel II pozdravil v tekoči slovenščini: „Prisrčno pozdravljam udeležence znanstvenega teološkega simpozija o slovenskem mariborskem škofu in božjem služabniku Antonu Martinu Slomšku, ki je v preteklem stoletju – umrl je ravno pred 120 leti – zaoral globoko brazdo za duhovno in kulturno prenovno slovenskega naroda v duhu sv. apostolov Cirila in Metoda. Blagoslavljam vaše prizadevanje in želim, da bi iz nauk svojih velikih prednikov gradili Cerkev in narodu lepšo bodočnost. Hvaljen Jezus!“

Na dan 120 letnice Slomškove smrti je mariborski škof vodil koncelebracijo v Sloveniku. Popoldne pa so vsi udeleženci in predstavniki rimskih Slovencev odkrili kipe A. M. Slomška, papeža Pavla VI in metropolita Jožefa Pogačnika. Prof. Roman Tominec je v izklesanih besedah označil ideje umetnika Franceta Goršeta: „Namen je, da ob 120-letnici smrti našega velemoža A. M. Slomška postavi v avlo Papeškega slovenskega zavoda, ki bi brez dela in dalekovidnosti tega moža sploh ne mogel nastati. Zato je obraz A. M. Slomška – ne toliko portret – kakor tip – ki daje pečat množici naroda in predstavlja zanj skrbečega, ljubečega – pastirja, ki za vse odgovarja. Metropolit dr. Jožefa Pogačnika je umetnik postavil pred nas kot vladarja celotnega slovenskega naroda, do danes brez plemstva – razen duhovnega. Zato ni portret, temveč mož iz preprostega naroda, ki se dvigne s svojo pridnostjo, talenti in milostjo božjih služabnikov, svetih, nesebičnih in nadarjenih v službi celote naroda, skozi stoletja, tlačanstva in skoraj brezimnosti – razen po Cirilu in Metodu. Papež Pavel VI, meščanske družine sin, ves drugačen kot njegov prednik Janez XXIII. Pač pa

poln blagega razumevanja, tenkočuten za zadeve, želje in načrte mladega slovenskega naroda. Zato je umetnik na svojski način povdaryl to blagost in mu dal značilni smehljaj mile dobrohotnosti.

Iz glasila „Med nami“, ki ga izdaja slovenska skupnost v Rimu.

DRAGA '82

Od 3. do 5. septembra so potekali XVII. študijski dnevi Društva slovenskih izobražencev. Izbrani predavatelji so ponovno potrdili „Drago“ kot svobodno prizorišče Slovencev.

„35 LET POLITIČNIH IN PRAVNIH BOJEV SLOVENCEV V ITALIJI“ je bil naslov predavanja prvega govornika jurista in časnika IVA JEVIČIČA. Resna študija je zaobjela čas od leta 1947, ko je začela veljati mirovna pogodba z Italijo in se je tam začelo novo usodno poglavje naše narodne skupnosti ob zahodni slovenski meji.

Naslednja predavanja so s konkretne zamejske problematike prešla na vprašanja svetovne razsežnosti. MARKSIZEM KOT DRUŽBENA TEORIJA IN IDEOLOGIJA je bil naslov predavanja srbskega profesorja SVETOZARJA STOJANOVIČA. Član znamenite filozofske skupine „PRAXIS“ je ob primerjavah s slabostmi in prednostmi meščanske demokracije pokazal na možnosti in meje stvarnega socializma, pri tem pa osvetlil mehanizme, ki peljejo od upora v znamenju človekovih pravic do manipulacije v rokah tistih, ki začetni zanos spremenijo v oblast svoje kaste.

VINKO OŠLAK je bil tretji predavatelj letošnje Drage. V MITU REVOLUCIJE V DELU DANAŠNJE TEOLOGIJE je najprej razčlenil pojma mit in revolucija ter ju potem strnil v „mitičnost revolucije“ in opozoril na tri bistvene elemente, ki so ji lastni: poseben jezik. terjanje zaupanja tudi brez jamstva, predvsem pa pomanjkanje preveritve, ki naj bi potrdila njene teoretične trditve in napovedi. Raziskal je razmerja, ki jih ima teologija do revolucije ter zaključil, da Cerkev razume in celo podpira upor v nevzdržni stiski, ne sprejema pa revolucije v njeni ošabni viziji absolutne odrešitve in v uničevalni posledici.

Sklepno predavanje DRAGE '82 je imel naš prijatelj tajnik Sekretariata za neverne prof. dr. FRANC RODE. Franc Rode je analiziral DUHOVNE TOKOVE V DANAŠNJI EVROPI ter prišel do spoznanja, da je naša celina v hudi stiski, ker je postala plen ideologij, ki pa hkrati izgubljajo svoje prepričanje in tudi vsebinsko moč. Tako polagoma nastaja praznina, ki jo po predavateljevem prepričanju lahko zapolni le najstarejša duhovna sila Evrope, krščanska misel.

Predavatelja DRAGE '82 Svetozar Stojanovič in Vinko Ošlak v pogovoru s Tonetom Zrncem CM.

OPOZORILO: Cena knjigi POPOTNIKI (Aleksij Goriški) je U\$S 10 in ne kakor smo pomotoma objavili v prejšnji številki Glasa.

Pismo iz Tokia (november 1982)

Dragi glas!

Po prestarem kitajskem koledarju se začne jesen 8. avgusta; ta dan se imenuje pri nas po japonskem Risšu; po japonsko izgovorjena kitajska znaka ali ideograma pomenita začetek (ricu, ki pa se zaradi sledečega-šu izgleda v ris-) in jesen (šu); besedo „ricu“ je možno umeti tudi kot glagol, tako da lahko prevedemo „(od tu, od zdaj) se začne jesen“. Vsako leto se 8. avgusta nasmehnemo, ker je sredi poletne vročine nemogoče misliti na jesen; letos pa nas že od začetka avgusta, zvečer in zjutraj, preveva mraz, posebno v hribih. Pod prelazom, kjer Ti pišem te vrstice, se v vetru tresejo jesenski kósmosi, podobni slovenskim astram. Popotniki iz drugih krajev pripovedujejo, da so na robu cest že videli jesenske trave súzuki (ki dosežejo kak meter višine in so najprej rjavo-zelene, potem rjavo-rdečkaste, na koncu pa svetlorjavo srebrnikaste; če si jih ne moreš prav predstavljati, se ne vznemirjaj; treba jih je videti). Le morje se noče meniti za kitajski koledar; kakor vsako leto daje zatočšče vetrovom in burjam, da se v divjem plesu zakolovratijo zdaj na Filipine zdaj na Kitajsko in tja do Koreje, in na splošno čez naše otoke. Ko jih je dovolj za družčino, jim pravimo tajfun; v japonščini se ta beseda glasi tájfu in pomeni veliki veter ali velike vetrove. Amerikanci na oni strani oceana jim dajejo ženska imena; pri nas jih le štejemo... Kaj se ti zdi, čigava filozofija v ozadju tega ravnanja bolj odgovarja resničnosti?

Trenutno bičata valove Kitajskega morja dva tajfuna; enemu pravimo št. 11, drugemu pa diplomatski tajfun. Celinska Kitajska (in celo del Tajvana) in Svobodna (ali Južna) Koreja zahtevata od japonske vlade in njenega vzgojnega ministrstva, da spremeni besede šolskega teksta, ki trenutno opisujejo vlogo Japonske pred in med 2. svetovno vojno v škodo teh dveh dežel. Japonci vztrajajo, da je šolski tekst sestavljen na podlagi zgodovinske resnice... Zanimivo bi bilo pregledati zgodovinske učbenike po celem svetu! Da ne omenim tistih zgodovinskih učbenikov, ki ali molče o Kristusu in krščanstvu, ali pa Njega in Njegovo delo pobarvajo z neresnico.

Ali si dobro prebral Brunnov esej v Medu XVIII 1/2? Treba ga je dvakrat brati, da okusiš njegovo tehtnost (okus in tehtnica gredo npr. lepo skupaj, ko za majhen denar lahko kupimo veliko količino odličnega sadja; v prenesenem pomenu tudi, ko najdemo dragulje). Ali se spominjaš stavka na str. 23? „... v svoji merazgovornosti znamo sicer kaj trditi, ne pa utemeljevati; marsikdaj razlogov ne povemo; če jih razodenemo, pa zopet terjamo, da jih drugi sprejmejo s težo in dokaznostjo, ki jim jo mi pripisujemo.“ (4. odstavek.) Stavek spada v bodoči slovar o pozitivnih (to je, po celem svetu uspešnih) in negativnih (to je, samorazdiralnih) lastnostih Slovencev (po celem svetu). Ta stavek si hočem zapomniti, še preden bo ta slovar izšel. In to, kar lahko (še enkrat) bereš na str. 25,1. odst., bo v tem slovarju najbrž pod črko H: „... hočemo, da bi življenje bilo, kakor bi mi radi, da bi bilo.“

Z Medom je tako kot z zakladom, o katerem pravi japonski pregovor (ki ga vsi poznajo): tákara no móči gusáre“, v jedrnatih slovensčini: razjeden zaklad. Če Medu ne uživaš, ga bo uživala plesnoba in njeno sorodstvo. In da bi bil Med zmeraj bolj prikupen, bi Ti rad zanj izročil to željo: da bi zbirko pesmi, ki jo uvaja s kar se da splošnim naslovom Pesmi, nadomestil z bolj pomenljivo besedo. Da gre za pesmi, vsakdo vidi, ko pride v Medu XVIII 1/2 do str. 39. Morda pa bo teh pet strani celo preskočil, ker mu (ji) bo beseda Pesmi priklicala v spomin doživeto dolgočasje. V primeru, da pesnik sam zdrkne na pesniško povprečnost in svoj ciklus imenuje Pesmi, naj ga urednik skuša pogovoriti, da izbere pravilnejšo in pomenljivejšo besedo. Zbirki Cukalovih indijske pobarvanih pesmi bi lahko dali ime „Indija poje“; ali pa še bolj pomenljivo: „Nülgiris“. Ali pa: „Iz skrivnostne Indije“. Meni je indijska lirika dostopna le v angleškem prevodu, a po

Todo hace suponer que la cultura argentina encontrará a breve plazo una fisonomía más definida, por la simple razón de que cada vez es más definido el carácter de la sociedad argentina. Mucho se ha andado en el proceso de su integración, y parece que el tiempo ha hecho su obra. Los argentinos dejaremos de estar a la defensiva —para glosar la frase de Ortega— y escaparemos a esa obsesión retórica que ha paralizado o neutralizado su acción en las últimas décadas. Quizá dentro de poco nadie se sienta tentado de indagar la peculiaridad del “ser nacional”, y acaso nos decidamos definitivamente a escribir como hablamos, como sentimos y como pensamos. Parece cosa fácil, pero no lo es. Y sin embargo lo único que necesita una cultura que quiere ser nacional es ser espontánea y auténtica.

(JOSE LUIS ROMERO, Las ideologías de la cultura nacional, en Criterio, número extraordinario de Navidad 1973, pág 664.)

njem sodeč je Indija neke vrste raj pesnikov, in to zaradi ogromnih kontrastov indijske narave in indijskega človeštva, kar se vse lomi v barvah in glasovih. V teh Cukalovih pesmih treteta Indija, pa čeprav ta ali oni verz ne zveni dovolj dramatično, to je, v skladu z dramatično celotne pesmi (npr. „in te nasilno prenesla“ str. 39; „šopki so góre“ str. 40; „Sedim med njimi, ki me poslušajo“ str. 41; „Večer krvavi na Ketí.“ str. 43); a predmeti in ljudje so odeti v pristne indijske barve.

Jeločnikov prevod Meštrovčine „Roselight“ tako gladko teče, da se zaveš, da je prevod — šele na koncu na str. 38. Upam, da to ni zadnji Jeločnikov prevod! Skozi jutranjo japonsko meglo na prelazu Te kot zmeraj vdano pozdravlja

Tvoj daljnovzhodni

Vladimir Kos.

Izredni nagradni natečaj pok. Valerije Pipp-ove

Na natečaj je prispelo sedem del. Komisija je prvo nagrado podelila p. Jožetu Cukalu SJ (geslo Florjan Dolinar) za novelo JEZNE ULICE. Drugo nagrado je razdelila med p. Vladimirjem Kosom (geslo F. Novakov ml.) za novelo TRIJE LJUDJE in Levom Detelo (geslo Besednik), za novelo TAM, KJER NISI DOMA. Tretjo nagrado je prejel Andrej Rot (geslo Pavle) za OTOK SREDI ZEMLJE.

dr. Vinko Brumen

dr. Tine Debeljak

arh. Marjan Eiletz

Ladislav Lenček CM

Komisija je poleg tega izrazila posebno priznanje noveli „V drncu“, ki jo je poslala Rezi Marinšek.

Gradivo za to številko je bilo že v tiskarni, ko nas je presunila vest o izgubi našega prijatelja, podpornika in rednega člana ALOJZIJA ILIJA. 4. novembra 1982 nas je zapustil po 19 dnevni agoniji.

Družini in sorodnikom izrekamo naše najgloblje sožalje.

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

PROSIMO, PORAVNAJTE NAROČNINO!

Prosimo tudi: devize nakazujte samo na ime Alojzij Reželj in na naslov Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina. Nakazila iz inozemstva naj bodo po možnosti v bančnih čekih, izplačljivih v New Yorku.

nova knjiga

BOJ ZA SLOVENSKO ŠOLSTVO NA PRIMORSKEM

(Za časa delovanja dr. Srečka Baraga pri ZVU.)

To je naslov zgodovinskega dela, ki ga je SKA pridobila od avtorja prof. Alojzija Geržiniča in ga bo v kratkem izdala na kakih 180 straneh. Knjiga opisuje čas, ko se je po rdeči okupaciji Jugoslavije boj med slovenstvom in komunizmom prenesel na primorska tla. Po sramotnih 44 dneh jugoslovanskega gospodstva so upravo „Cone A“ s Trstom in Gorico prevzeli Angloamerikanci. Komunisti in njihove organizacije so jih sprejeli sovražno ter odklonili vsako sodelovanje. S tem so povzročili slovenskim ljudem nepopravljivo škodo in večina mest v upravi je prešla v italijanske roke. Grozila je nevarnost, da ostanejo Slovenci še brez priznanega šolstva ali pa le z ljudskimi šolami. Tedaj je po dobroti Previdnosti prišel v stik z voditeljem šolskega oddelka ZVU begunec prof. Baraga. S sodelovanjem nekaterih zavednih domačinov, predvsem pa begunskih profesorjev, učiteljev in drugih izobražencev sta Baraga in por. Simoni v par mesecih zgradila slovenski šolski sistem: ljudsko šolstvo in šest srednješolskih zavodov. Delo je bilo ne le izredno naporno, marveč tudi smrtno nevarno. Z vsemi sredstvi sta ga ovirala dva neizprosna sovražnika: italijanski prenapeteži in slovenski ofarji. Prestavili so boj na mednarodno vršino, zlasti z obsodbo dr. Baraga na smrt (februarja 1946 v Ljubljani, po tipični komunistični farski na „ljudskem sodišču“). S to knjigo bodo prišla na dan doslej nepoznana in skrivana dejstva, dejanja, intrige, povezave. Dr. Baraga je vztrajal še dve leti, potem se je umaknil v Argentino. S sabo je prinesel edinstvene dokumente, s katerimi doslej ni razpolagal še nihče. Tako je ta knjiga pomemben prispevek k slovenski povojni zgodovini.

Dr. Baraga se na žalost pisanja ni lotil; prehitela ga je smrt. Delo je prevzel in izvršil prof. Geržinič, Baragov najožji sodelavec pri začetkih šolstva v Trstu. Poleg dragocene Baragove zapuščine je uporabljal vse, kar je bilo o tem napisanega.

Knjiga, ki bo zlasti zanimiva za rojake na Primorskem, bo stala 6 dolarjev. Priporočamo prednaročbo, ker je naklada majhna!

GLAS opozarja in obvešča o sodobni slovenski kulturi ter s tem služi ohranitvi naše ravnini! Podprite ga in ohranite!

Beseda iz Slovenije o Balantiču

V reviji *Sodobnost* je letos izšel intervju z Marjanom Rožancem, v katerem se izjavlja o Balantiču. Ponatiskujemo odlomek intervjuja s strani 673. Besedilo ne potrebuje komentarjev; bralec naj si sam ustvari sodbo.

Zdi se mi, da sem med vašimi domobranskimi fanti v Ljubezni odkrila tudi pesnika Balantiča?

To pač ne. Balantič se je priselil kot študent v Moste tik pred vojno, menda iz Kamnika. Je pa res, da mi je v mojem otroštvu predstavljal ne samo izrazito študentsko figuro s pumparicami in lakastimi šolni, ampak tudi tip socialno najbolj ogroženega in osamljenega mladeniča. Sploh so v domobranstvo rekrutirali fante, ki so prihajali iz največje revščine, kar doslej še ni bilo pojasnjeno. To so bili fantje, ki so lahko kosili samo v Domu svetega Vincenca in v Salezijanskem domu na Kodeljevem in ki so po sili razmer sprejemali katolicizem v njegovi najbolj pervertirani obliki: svoje duše so morali dajati za najosnovnejšo telesno hrano. Kosilo so si prislužili s polurnim klečanjem pred razpelom. Ta pečat ponižanja je bil zapisan že na njihovih obrazih in zame kot pubertetnika so bili veliko zanimivejši kot sokoli, ki so jih praviloma rekrutirali iz bolj stoječih familij. Tudi se jih je držalo nekaj poduhovljenega in skrivnostnega. In kadar se je Balantič prikazal na balkonu nad pekarno v Pokopališki ulici, kjer je stanoval, so se naše pubertetniške igre pri priči razživele. Prav pred njim je bilo treba dokazati, kdo med nami je boljši, kdo je bolj nadarjen in spreten, kdo je večji pretepač... S svojo prisotnostjo, ki se nikdar ni razvila do osebnega stika, nas je vse do svoje smrti strašno opredeljeval.

Že dolgo je v zraku vprašanje, ali naj se njegova poezija natisne ali ne. Kaj menite vi?

To poezijo je treba tiskati. Res je sicer, da je zapisal grozljivo preroški verz: »V ognju groze plapolam« in da je nazadnje res zgorel v Grahovem v ognju, ki so ga zaneli partizani, vendar to dejstvo ne more biti ovira. Vsaka revolucija, če je zares revolucija, mora sprejeti take posledice in take travme, in mora jih sprejeti tudi slovenska. Sicer delamo iz Balantiča prikazen. Prikazen delajo iz njega tisti, ki si ga lastijo kot svojega. V resnici je Balantič predvsem pesnik, v ideoloških sestavinah njegove poezije pa je več problematičnega, kot si upajo priznati eni in drugi. Balantičeva poezija je poezija narojenega, ki ji je tuja vsaka socialnost, njegova vera pa je poganska vera v sicer enega, a predkrščanskega boga. Kristusa-Odrešenika, na katerega so se v revoluciji sklicevali eni in drugi, eni nezavedno in drugi zavedno, Balantič sploh ni poznal. Toda prav v tem je izvirnost in enkratnost njegove človeške in pesniške skušnje.

IZŠEL je

3. ZVEZEK XVIII. LETNIKA

revije

meddobje

uredil in opremil

FRANCE PAPEŽ

cena posameznemu izvodu 6 dolarjev.

UVODNIK: FRANCE PAPEŽ (ARGENTINA), UN CONTACTO (169).

POEZIJA IN PROZA: FRANCE PAPEŽ (ARGENTINA), POROČILO (170) * VINKO BELIČIČ (ITALIJA), SLOVO OD PUSTE DEŽELE (174) * VLADIMIR KOS (JAPONSKA), BALADA V TISTI STARI MEGLI (187), * LEV DETELA (AVSTRIJA), NOČNI GOZDOVI (203) * JOŽE CUKALE (INDIJA), PESMI S KATAGIRI (221) * JOŽE VOMBERGAR (ARGENTINA), MOJ BIRMANEC (223).

RAZPRAVE: VINKO BRUMEN (ARGENTINA), DOJEMANJE STVARNEGA (188) * FRANCE PAPEŽ (ARGENTINA), EDVARD KOCBEK, NJEGOV ČAS IN NJEGOVO DELO (208).

PREVODI: BRANKO ROZMAN (NEMČIJA), DRAMA DIEGO FABRIJA „PREISKA-VA“ (229).

PRETEKLOST: MILOŠ STARE: NEKAJ POJASNIL K JURČEVEVEMU OSNUTKU ZA „SKOZI LUČI IN SENCE“ (246).

RAZNO: Popravki Meddobja: XVII, št. 4 - XVIII, št. 1-2. (248).

UMETNIŠKA PRILOGA: akad. slikarka BARA REMEC, akvareli (ARGENTINA).

CORREO
ARGENTINO
CORREO CENTRAL
Y SUC 7

TARIFA REDUCIDA
CONCESION 4228

R. P. I. 1328339

GLAS je glasilo Slovenske kulturne akcije. Urejuje ga tajništvo. Tisk Editorial Baraga del Centro Misional Baraga, Colón 2544, 1826 Remedios de Escalada, Pcia. Buenos Aires, Argentina. Vsa nakazila na: Alojzij Rezelj, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires 1407, Argentina. - Editor responsable Slovenska kulturna akcija (Andrés José Rot), Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires 1407, Argentina.